

Jóannes Dalsgaard á tingi:

Tað eru ikki pedagogarnir sum stjála okkara børn

— Men tað eru handlarnir, kioskirnar, videohandlarnir, SMS og øll tann ódramla mentanin, sum kræddarar, kremmarar og handilsmenn hava smoygt niður yvir hetta góða fólk her býr, segði Jóannes Dalsgaard m.a. í talu síni á tingi, tá uppskotið um barnastyrk var til viðgerðar.

Jóannes Dalsgaard visti á tað orðaskifti, sum hevur verið í grannalondunum um familjupolitikk. Hann helt, at soleiðis sum orðaskiftið er fært í Føroyum, so er tað farið av sporingum, tí tað er í stóran mun ikki teir spurningarnir, ið málið snýr seg um, ið verða umrøddir. Hann segði:

— Vit hava fingið eitt ídnaðarsamfelag uppá gott og ilt, og har teir ið stýja hesum samfelag, kapitalurin og vinnulivskreftirnar, ikki spyrja eftir familju ella familjuministri, tá teir skulu hava framleiðsluna at koyra. Tað teir krevja er kapitalgagn og arbeiðsmegi. Arbeiðsmegin verður tikin inn á virkni eftir teirra tervi, og hon verður koyrd út av virkinum eftir tervi. Tað er sum um at alt samfelagið skal laga seg eftir hesum og ikki eftir, hvat vit tilvildarlugu politikarar ella maðurin á gøtuni halda.

Alternatiði til tað er eitt væl stýrt og væl tilrættað samfelag, har vit settu okkum nakrar málsetningar um, hvussu vit vildu liva, hvat vit vildu hjálpa við, hvat vit vildu loyva vinnulivinum at gera við borgararnar o.s.fr.

Um orsøkina til, at okkara samfelag siggja soleiðis út, segði Jóannes Dalsgaard, at vinnulivsmenn í tíðarskeiðnum frá 1750 og heilt upp til okkara öld konsentreraðu vinnulivið í býnum, tí tað var bilagast fyrri teir at byggja eina verksmiðju í Glasgow, í Keyptmannahavn og, úti í Rættaá, heldur enn at byggja 10 verksmiðjur úti kring landið.

Og soleiðis fingi vit

hetta familjuministrið.

Frá miðjuni og út til høguru

Jóannes Dalsgaard visti síðani á, at tað vanliga eru flokkar frá miðjuni og út til høguru, sum tosa nógv um familjupolitikk og um stöðuna hjá barninum.

— Men júst hesir flokkar droyma ikki um at vilja broyta henda vinnustrukturin ella ein samfelagsstruktur, sum halar mammuna og pápan út úr heiminum, tá hetta passar teimum, sum skulu vinna pening og tveita tey út aftur, tá tað ikki passar teimum, nevniliga tá tað skal rationaliserast á virkjunum.

— Her var ein maður á tingsins røðarapalli, sum visti á, hvussu gott tó var at vaksa upp í einum heimi, har mammun var heima, og hann dugdi ikki at imynda sær eitt heim, har mammun ikki var heima.

Slíkir politikarar gloyma, at nógv tann størsti parturin av fólkinum í okkara samfelag hevur einki val, tey hava ikki ein »jordiskan« mogleika at velja, um mammun skal vera heima ella ikki, tí vit liva í einum lønarbeiði. Vit liva ikki longur í teirri tíðini, tá hvør familja sjálf framleiddi tað, sum hon skuldi brúka. Vit liva av tí, sum vit kunnu selja okkara hendur fyrri. Og Jóannes Dalsgaard helt fram:

Sakin nógv í tjakinum

— Tað eru ikki tær vanligu familjurnar, tað eru ikki hvør Per og Pól ella Hanus og Janus, sum hava útvikað hetta samfelagið soleiðis at vit øll eru noydd til at arbeiða.

Men tað eru jú júst teir

somu menn, sum fortelja okkum, hvussu ræðuligt tað er, at mammun ikki kann vera heima.

Tað er ikki konan á Bacalao, sum hevur bygt SMS, og tað eru ikki kvinnurnar á flakavirkningum í Nólsoy, sum dúva uppá, at vit skulu hava eitt mastodont skrimsl inni á Sundi til at trekkja tær síðstu mammurnar, sum ganga heima, út úr heiminum.

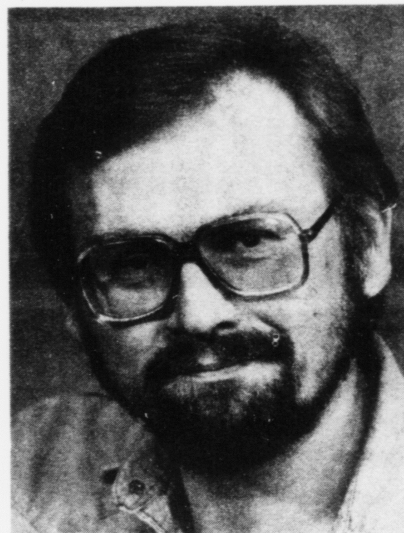
Alt hetta sakni eg í einum orðaskifti um familjupolitikk. Og tað er so serliga ein flokkur eg hugsi um. Politikararnir í hesum flokki droyma ikki um at pilka so frægt sum eitt klípi burtur úr tí samfelagsbygnaði, sum tvingar bæði mammuna og pápan út at arbeiða — sum tvingar ta einsamøllu mammuna í Havn fyrst at fara til arbeiðis á Bacalao kl. 8 til 17 og síðani at vaska í SMS frá kl. 18 til 21, og so kanska fara heim og tá kanska at fara út at leita eftir sínum barni.

Hesir ávisu politikararnir droyma ikki um at gera nakað, nei tvørturímóti loyva teir hesum samfelagnum og framvisu tað sum eitt tað besta í vesturheiminum, men tað er tað so als ikki.

Hetta er ein groteskur samfelagsútviklingur, ið hevur verið um allan vesturheimin, og sum er úrslitið av eini eindarleysari profittjagstran. Men tað er so eingin flokkur, sum kann siga seg ósekan fyrri og heldur ikki teir norðurlandsku javnadrøkkarnir.

Barnanevnd!

Jóannes tosaði síðani um stöðuna hjá børnunum í okkara samfelag og helt fyrri, at vit eiga at seta á stovn eina barnakonventión — sum skal

vera ein rættiliga breið nevnd, umboðandi bæði familjur og fakfólk — sum kundi endavent allari stöðuni hjá familjuni og børnunum og líkasum sett hesar báðar spurningarnar, sum hava verið frammi, upp móti hvørjum øðrum: nevniliga, at vit ongantið hava havt tað so gott sum nú, samstundis sum spurt verður, um vit veruliga hava tað so gott.

— Sannleikin er tann, at tað hava ongantið verið so mong, sum hava havt tað so materielt gott sum í dag, men um somu tíð eru tað í roynd og veru rættiliga nógv fólk, sum ikki hava tað gott.

Brúkararesið

Tað kunnu vera fleiri orsøkir til hetta! Fólk verða so hart pressað, tey verða lokkað, trúð og tvingað inn í hetta vitleysa brúkararesið, sum noyðir bæði mann og konu at arbeiða fyrri at klára rentu og avdrátt og fyrri at fáa sær tak yvir hendið. Men tað eru so eisini nøkur, sum bert hava eina inntøku, og tey hava tað ikki serliga gott, serliga um talan t.d. er um eina arbeiðarainntøku. Ein arbeiðari á Bacalao vinnur kanska einar 8000 til 9000 kr. um mánaðin. Um talan er um ein einsamallan uppihaldara, so kunnu vit rokna við, at hann býr í einum kjallara fyrri 5000 - 6000 kr. um mánaðin í húsaleigu. Omaná tað skal so leggast trygging, sjúkrakassi, matur, klæði, telefon, video, sjónvarp o.s.fr.

Og hvussu ber tað so til, at børnini ikki bera seg at soleiðis sum vit vænta, at tey skulu gera, nú tey hava tað so gott, spurdi hann!

— Tað er ikki lætt at vita, men eg imyndi mær, at nógv børn seta spurnartekin við tað liv vit senda tey út í. Vit senda tey nevniliga út í

eitt fullkomiliga náðileyst kappingarsamfelag, har tað ræður um at klára seg. Og hann, sum ikki klárar seg, hann er »lost« — hann dettur av í svinginum og reisist ikki aftur. Men tey, sum klára seg, tey klára seg betri og betri og verða lønt betri og betri eftir tí.

Jóannes Dalsgaard spurdi síðani, hvat tað er, sum trýstir familjurnar út í tær stóru skuldirnar.

— Tað er einki annað enn hetta brúkararesið, sum er skapt av reklamum, av handilsmonnum, av vinnulivsmönnum o.s.fr. Onkur skal jú rinda hesi slottini, sum liggja uppi á Hálisi. Tað eru tey ungu, sum skulu seta seg í búgv, ið skulu gjalda tey. Tað er skaptur ein ávisur mentalitetur, sum hvørki tey ungu ella sum onkur hevur nevnt, Húsálansgrunnurin, hevur skapt. Tað hava okkara smartu vinnulivsmenn, teir, sum eiga SMS, teir, sum eiga borgirnar á Hálisi og teir, sum eiga fyritekur runt í verðini.

Ikki pláss fyrri børnunum

Við tí gongd samfelagið hevur, tí máta vit planleggja uppá, útbyggja uppá, so er ikki pláss fyrri børnunum.

Jóannes Dalsgaard visti her til ætlaðu bergholsgerðina millum Signabø og Kaldbakshotn og segði, at her er trumfað eitt berghol igjøgnum.

— Hvar skulu børnini í tí býarpartinum í Havn vera, sum nú fáa alla hesa feðsluna inn í sitt tún.

Landsverkfrøðingurin hevur sagt, at vegakerið í Havn kann klára hesa ferðsluna uttan nakað, men hvat skulu tey foreldur, sum har búgva, gera. Tey hava ampa av at senda síni børn út á hesar vegirnar.

Jóannes helt annars fyrri, at tað er neyðugt við einum tjaki um uppaling.

Ivan Johannesen:

Børnini eins og búrhøsn

Sambandstingmaður Ivan Johannesen helt uppskotið vera ein bata, men helt fyrri, at torvurin á pengum er størri, tá børnini eru millum 7 og 16 ár, enn tá tey eru heilt smá.

Um barnauppalgingina seði hann annars, at hon er at sammata við stöðuna á hesnagarðinum í Rituvík.

— Børnini spæla ikki longur niðri á sandinum ella í bønum eins og vit gjørdur sum smádreingir. Tey verða stíkað inn á stovnum á sama hátt sum búrhøsn, sum er beinleiðis til s'aða fyrri tann náttúrliga útviklingin.

— Í dag eru børnini vorðin meira eitt haft um beinini ístaðin fyrri, at vit gleddu okkum um tey, so samfelagið er við at koyra tann skeiva vegin, segði Ivan Johannesen.

— Uppaling hevur allar dagar, uttan júst í okkara tíð, verið tjakevni. Okkara fólkaskúla lógur leggur upp til, at vit skulu uppala okkara børn til demokratisk menniskju. Vit hava latið ein stóran part av uppalingini av okkara børnum til fólkaskúlan, og vit eiga tí at styrkja henda skúla og geva honum góðar mogleikar at fylgja endamálsgrein síni.

Stjela okkara børn

Javnaðarflokkurin metir ikki hesi uppskot fyrri nakað, sum skal koma

Framhald á síðu 10